

ВЕНЧУРНЕ ІНВЕСТУВАННЯ ЯК ОРІЄНТИР ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ АПК УКРАЇНИ

VENTURE INVESTMENT AS A PRINCIPLE OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF ENTERPRISES OF AIC OF UKRAINE

Одним з основних джерел інвестицій для інноваційної діяльності підприємств АПК України є венчурний капітал. У статті визначено сутність і особливості венчурного інвестування як орієнтир інноваційного розвитку підприємств АПК України. Виявлено, що головною проблемою реалізації інвестиційно-інноваційного розвитку в Україні є розрив між двома важливими стадіями інновацій, а саме науковими дослідженнями та масовим виробництвом продукції, що є показником їхньої ефективності. Виокремлено проблеми венчурного інвестування в Україні на макро- та мікрорівні, проведено їх аналіз. Сформовано схему методів та заходів державного регулювання венчурного інвестування в інноваційній сфері підприємств АПК. Запропоновано механізм формування ринку венчурного інвестування в Україні, який складається із взаємопов'язаних етапів, реалізація яких призведе до бажаної ефективності.

Ключові слова: венчурне інвестування, інноваційна діяльність, джерела фінансування, ринок венчурного інвестування, державне регулювання венчурного інвестування, підприємства агропромислового комплексу.

Одним из основных источников инвестиций для инновационной деятельности предприятий АПК Украины является венчурный капитал. В статье определены сущность и особенности венчурного инвестирования как ориентир инновационного развития предприятий АПК Украины. Выявлено, что главной проблемой реализации инвестиционно-инновационного развития в Украине является разрыв между двумя важными стадиями инноваций, а именно научными исследованиями и массовым производством продукции, что является показателем их эффективности. Выделены проблемы венчурного инвестирования в Украине на

макро- и микроуровне, проведен их анализ. Сформирована схема методов и мер государственного регулирования венчурного инвестирования в инновационной сфере предприятий АПК. Предложен механизм формирования рынка венчурного инвестирования в Украине, который состоит из взаимосвязанных этапов, реализация которых приведет к желаемой эффективности. **Ключевые слова:** венчурное инвестирование, инновационная деятельность, источники финансирования, рынок венчурного инвестирования, государственное регулирование венчурного инвестирования, предприятия агропромышленного комплекса.

Venture capital is one of the main sources of investment for the innovation activity of Ukrainian agribusiness enterprises. The article defines the essence and features of venture investment as a reference point for the innovative development of enterprises of an agroindustrial complex of Ukraine. It is revealed that the main problem of realization of investment and innovation development in Ukraine is the gap between two important stages of innovation, namely, scientific researches and mass production of products, which is an indicator of their efficiency. The problems of venture capital investments in Ukraine at macro and micro levels are singled out, their analysis is conducted. The author has developed a scheme of methods and measures of state regulation of venture capital investment in the innovative sphere of agribusiness enterprises. The mechanism of formation of the market for venture investments in Ukraine is proposed, which consists of interconnected stages, implementation of which will lead to the desired efficiency.

Key words: venture capital investment, innovative activity, sources of financing, venture capital market, state regulation of venture capital investment, agroindustrial complex.

УДК 336:005.591.6:338.48 (477)

Паламаренко Я.В.

к.е.н., старший викладач кафедри економіки
Вінницький національний аграрний університет

Постановка проблеми. Світовий досвід розвитку інноваційної моделі економіки вказує на те, що її невід'ємним складником є венчурне підприємництво та його елемент – венчурне інвестування. Своєю чергою, останнє сприяє прискоренню інноваційного процесу і за умов ефективного застосування здатне вивести економіку країни на якісніший рівень розвитку, тим самим забезпечивши конкурентоспроможність вітчизняних розробок на міжнародних ринках. Зауважимо, що венчурний капітал залучається для фінансування нововведень, які мають значний ризик. З огляду на важливість розвитку венчурного інвестування в Україні поставлено завдання дослідити його суть і розвиток, виявити чинники впливу, які перешкоджають його впровадженню у діяльність підприємств АПК.

У сучасних умовах активізації глобалізаційних та інтеграційних процесів венчурне інвестування

є одним із ключових напрямів інноваційно-інвестиційної політики країни. Венчурний капітал за певних умов може стати ефективним джерелом фінансового забезпечення наукових розробок і перетворення їх на конкурентоспроможний продукт, що є необхідною передумовою ефективного розвитку підприємств АПК.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Варто зазначити, що принципи венчурного інвестування були закладені ще на початковому етапі становлення венчурного капіталу. Такі вчені-економісти, як Брук Байєрс, Юджін Клейнер, Том Перкінс, Франк Кофілд, стали засновниками цього бізнесу. Саме період 50–60-х років характеризується початком формування концепції організації такого фінансування, яке полягало у створенні партнерств у вигляді венчурних фондів, збору грошей у партнерів з обмеженою відповідальністю та

встановлення правил захисту їхніх інтересів тощо. Аналіз досліджень виявив, що проблемам формування і функціонування венчурних інвестицій приділяється увага й вітчизняними вченими-економістами. До сучасних напрацювань, присвячених цій проблематиці, можна віднести наукові роботи таких учених, як: І.М. Кочешкова, Н.В. Трушкіна [1], О.П. Квасова [2], К.В. Кутрань [3], С.З. Мошенський, В.В. Перегуда [4], В.П. Удовиченко [5], О.Т. Поліщук, О.А. Поліщук [6], В.В. Руденко [7], В.Р. Товмасян [8], В.В. Клименко [9], Є.Ю. Мордань [11] та ін. Проте в економічній літературі не знайшли достатнього висвітлення питання механізму функціонування венчурного капіталу в Україні, що становить потенційні можливості інноваційного розвитку підприємств АПК. Віддаючи належне вченим-економістам, що працювали у цьому напрямі, варто відзначити, що багато питань стосовно формування й розвитку венчурного інвестування як орієнтира та джерела фінансування інноваційних процесів на підприємствах АПК України дотепер залишаються невирішеними.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження формування й розвитку венчурного інвестування інноваційних процесів підприємств АПК в Україні, виявлення проблем та визначення перспективних напрямів розвитку венчурної індустрії в умовах сьогодення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Венчурне інвестування являє собою особливу форму фінансування, пов'язану з утворенням та стимуляцією зростання малих та середніх підприємств, що характеризуються високою діловою активністю та потенціалом отримання прибутку, вищого за середній. Своєю чергою, головною ознакою венчурного фінансування є те, що його не ототожнюють із кредитом, а розглядають як пайовий внесок у статутний капітал венчура. Венчурний бізнес є одним із найважливіших складників інноваційного процесу та перспективним механізмом економічної стабілізації держави, феномен розвитку якого пов'язаний із пріоритетним розвитком високотехнологічних та ризикованих галузей. Також венчурні інвестиції можуть стати одним із альтернативних джерел фінансування і розвитку бізнесу в Україні, ефективним джерелом фінансового забезпечення наукових розробок та перетворення їх на конкурентоспроможний продукт, що є дуже важливим у зовнішньоекономічній торгівлі України на шляху до євроінтеграції. Завдяки венчурному капіталу з малих інноваційних компаній вирости такі гіганти, як HP, Microsoft, Apple, Oracle, Yahoo, Amazon, Google, Intel та ін. [6, с. 103].

Активізація інноваційної діяльності є однією з ключових проблем економіки України в сучасних умовах. Створені у попередні десятиліття науково-технічні засади інноваційного розвитку практично вичерпані, а інтенсивний відтік висо-

кокваліфікованих кадрів разом із відсутністю чіткої науково-технічної та промислової політики призвели до суттєвого зниження результативності досліджень і розробок. Зокрема, інновація відображає: стан знання, певне індустріальне та інституційне середовище країни; наявність кваліфікованої робочої сили, здатної описати технологічну проблему й успішно її розв'язати; економічну ментальність, щоб забезпечити вигідність застосування нового; мережу виробників і користувачів, які можуть кумулятивно обмінюватися досвідом, навчатися шляхом дослідження і творення. І чим тісніший зв'язок між центрами інновації, виробництва і використання нових технологій, тим швидше відбувається трансформація суспільств, тим більший позитивний обернений зв'язок між соціальними умовами та загальними умовами для подальших інновацій [9, с. 37].

Характерною рисою сучасного економічного простору України є утворення багатосходинової моделі інвестиційної діяльності, а саме для підприємств АПК. Її структуризація та інституціоналізація з розмежуванням функцій, завдань між різними суб'єктами господарювання дають змогу відобразити ставлення різних типів людей до ризику і діяльності, пов'язаної з ним. Ураховуючи актуальність та новизну використання венчурного капіталу для вітчизняних підприємств АПК, для формування такого ринку доцільно глибше дослідити сутність венчурного інвестування і шляхи його ефективного використання для інноваційного розвитку підприємств АПК України [5, с. 118].

Результати новітніх наукових досліджень, отримані останніми роками, не знаходять практичного застосування у виробничій сфері. Науково-технічні зв'язки між галузями фундаментальної науки, прикладними дослідженнями і практикою порушені. Все це свідчить про наявність серйозних недоликів у діючих економічних механізмах стимулювання та забезпечення інноваційної діяльності в Україні. Світовий досвід засвідчує, що одним із найбільш ефективних варіантів вирішення зазначеної проблеми є розвиток системи венчурного інвестування, яка є унікальним механізмом, що дає змогу сконцентрувати обмежені фінансові ресурси на найбільш перспективних інноваційних проектах, забезпечити швидке повернення коштів за рахунок ефективної комерціалізації розробок [7, с. 131]. При цьому виникнення венчурного капіталу і венчурного інвестування зумовлене неспроможністю наявної фінансової системи запропонувати гнучкі форми інвестування високотехнологічних підприємств, які здебільшого є малими та середніми за розміром. Процес венчурного інвестування полягає у тому, що інституційні інвестори, спеціалізовані венчурні фонди провадять інвестування таких підприємств для розроблення та подальшого впровадження перспективних ідей, розраховуючи

на значний прибуток у разі використання таких розробок [2, с. 109].

Проведений аналіз показав, що вітчизняний ринок венчурних інвестицій відрізняється від глобального ринку. При цьому до специфіки розвитку ринку венчурного інвестування в Україні можна віднести сферу вкладення венчурного капіталу: найпривабливішими сферами є будівництво, харчова промисловість, роздрібна торгівля, тоді як у США та Європі – інвестиції в інновації. В Україні практично немає стартових вкладень і вкладень в інновації, переважно інвестиції вкладаються тільки в розвиток компаній. Ринок венчурного інвестування в Україні почав розвиватися зовсім недавно [1, с. 129].

Як свідчить досвід різних країн, венчурний бізнес може докорінно змінити якість економічного зростання, сприяючи подоланню дефіциту та дороговизни інвестиційних ресурсів. Так, фахівці Великобританії вважають, що їхня країна розвивається швидше переважно за рахунок венчурних підприємств. У цій країні, найбільшому інвестиційному ринку Європи початку поточного десятиліття, за останні роки 42% коштів було інвестовано у венчурні угоди. У Франції венчурні інвестиції становили 0,6 млрд. з 1 млрд. євро прямих інвестицій, це 67% усіх інвестицій із 91% інвестиційних угод. В Італії обсяги венчурного інвестування досягають 0,3 млрд. євро, що становить 57% усіх інвестованих коштів і 90% інвестиційних угод. У Німеччині 57% інвестицій у технологічному секторі було здійснено на венчурних стадіях [4, с. 253].

Проблему створення венчурного підприємництва в Україні доцільно розглядати в комплексі з питаннями розвитку всієї інноваційної інфраструктури. Зазначимо, що до цього часу в Україні не сформувався попит на інновації і, як наслідок, практично на етапі зародження знаходяться ринок інноваційної продукції та інфраструктурне забезпечення. Низьким є рівень комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок. Відсутні система інформаційної підтримки ринку інновацій, а також система обміну інформацією між розробниками та потенційними інвесторами. Досить повільно розвивається мережа сучасних інноваційних структур. Важливим складником розвитку в інноваційному напрямі є чинники впливу. До чинників, які мають негативний вплив на ефективність розвитку інституціонального середовища венчурної діяльності в Україні, належать:

- відсутність нормативно-правових актів, які забезпечують функціонування системи венчурного фінансування малого інноваційного бізнесу;
- недостатній обсяг вітчизняних інвестиційних ресурсів і, як наслідок, слабе формування національного інвестиційного портфеля;
- використання переважно іноземного венчурного капіталу за мінімальної участі українського,

що різко знижує привабливість цієї сфери для зарубіжних інвесторів; неефективне використання коштів венчурних фондів;

- недостатня розвиненість інфраструктури, яка здатна забезпечити ефективне співробітництво суб'єктів венчурної індустрії і малих інноваційних фірм;

- відсутність економічних стимулів для залучення прямих інвестицій у підприємства високо-технологічного сектору;

- відсутність гнучкої системи оподаткування венчурного бізнесу;

- недоліки кваліфікованого менеджменту венчурними фондами;

- слабка прозорість ринку інтелектуального капіталу і вітчизняних підприємств для венчурних інвесторів, що призводить до труднощів у пошуку підприємств-реципієнтів та інноваційних проектів під венчурні інвестиції;

- несприятливий інвестиційний клімат;

- фінансово спроможні приватні інвестори віддають перевагу вкладанню коштів у менш ризикові проекти;

- відсутність професійних кадрів і досвіду державних установ у сфері венчурної діяльності, недостатній розвиток фондового ринку тощо.

Незважаючи на різну природу макро- та мікро-економічних чинників, часто вони взаємопов'язані (рис. 1).

Проведений аналіз рис. 1 показав, що для активізації розвитку ринку венчурних інвестицій в Україні для розвитку підприємств АПК доцільно реалізовувати заходи державної підтримки розвитку венчурного капіталу, а саме:

1) Прямі заходи: конкретні механізми державної підтримки, спрямовані на збільшення пропозицій венчурного капіталу (податкові стимули, більш ризикові державні інвестиції в акціонерний капітал і державні кредити).

2) Непрямі заходи: розвиток конкурентних фондових ринків для малих фірм, розширення спектру пропонованих фінансовими інститутами продуктів, розвиток довгострокових джерел капіталу, спрощення процедури формування фондів венчурного капіталу, стимулювання взаємодії між великими і малими підприємствами й фінансовими інститутами, заохочення підприємництва, створення відповідних умов для участі венчурних фондів у краудін-вестингу.

Варто зазначити, що на першому місці серед причин стриманої інвестиційної політики є нестабільність правових норм, сприяння інших державних фондів підтримці підприємництва. Також відображається неврегульованість прав на інтелектуальну власність між її розробниками та науковою установою, у стінах якої проводилася наукова робота. У світлі цього одним із першочергових завдань успішного інвестування є жорстке

Рис. 1. Проблеми венчурного інвестування в Україні

Джерело: узагальнено автором на основі опрацьованої літератури

розмежування функцій між винахідниками та інноваційними менеджерами.

Впровадження і розвиток венчурного інвестування в Україні потребує: вирішення завдань фінансового забезпечення; створення відповідної інноваційної інфраструктури; забезпечення ефективної взаємодії держпрограм і людських ресурсів. Існує потреба у формуванні системи державного регулювання трансферу технологій, яка повинна сприяти вирішенню таких завдань: забезпечення законодавчого сприяння розвитку венчурних фондів і фірм; спрощення процедури передачі нових технологій державних науково-дослідних і проектно-конструкторських організацій малому і середньому бізнесу; стимулювання венчурних фірм до співпраці у сфері державних програм НДДКР. Як свідчить досвід країн із розвинутою економікою, ці завдання можуть бути успішно вирішені за допомогою посередницьких центрів, які створюються при університетах. Основним джерелом інвестування інноваційних підприємств і організацій є ресурси, утворені за рахунок їх власних, та фінансові ресурси, отримані на фінансовому ринку у вигляді цінних паперів, лізингу, кредитів. Державний бюджет фактично втрапив свою інвестиційну функцію. Для забезпечення розвитку банківського кредитування інновацій потрібно насамперед забезпечити захист інтересів кредитора, створити систему стимулів для страхових компаній для страхування інвестиційних ризиків [8, с. 155].

Ураховуючи недосконалість законодавчої бази як один з основних чинників, які суттєво обмежують розвиток венчурного фінансування, вважаємо за доцільне розглянути законодавчі ініціативи у цьому напрямі, а саме проаналізувати створений Державним агентством України з інвестицій та інновацій проект закону України «Про венчурну діяльність в інноваційній сфері» (30.11.2007). Варто зазначити, що в Україні робиться спроба визначити правові засади створення нового фінансового інструменту, який забезпечив би спрямування інвестиційних потоків в інноваційні сектори економіки. Таким інструментом мають стати саме венчурні фонди інноваційного розвитку. Це дасть нові можливості для розвитку венчурного інвестування, більш широкого залучення інвестицій в економіку країни та впровадження інноваційних проектів в Україні для розвитку підприємств АПК [3]. За даними Української асоціації інвестиційного бізнесу, кількість компаній з управління активами (КУА) скоротилася за 2007–2017 рр. на 6,3%. Загальна кількість інститутів спільного інвестування (ІСІ) зросла за цей період на 87,6% (табл. 1).

Проведений аналіз табл. 1 показав, що кількість визнаних ІСІ збільшилася на 98,8%. Кількість ІСІ на одну КУА зросла в два рази. При цьому кількість закритих диверсифікованих пайових інвестиційних фондів збільшилася за 2007–2017 рр. у 2,3 рази, венчурних – на 33,2%, закритих недиверсифікованих – на 3,3%. Кількість відкритих пайових

Динаміка кількості КУА та ІСІ в Україні

Роки	Кількість КУА	Загальна кількість ІСІ	Кількість визнаних ІСІ	Кількість ІСІ на одну КУА
2007	334	834	577	2,50
2008	409	1243	888	3,04
2009	380	1202	985	3,16
2010	339	1226	1095	3,62
2011	341	1451	1125	4,26
2012	353	1544	1222	4,37
2013	347	1604	1250	4,62
2014	336	1569	1188	4,70
2015	313	1565	1147	5,00
2016	307	1535	1128	5,02
2017	295	1512	1119	5,17

Джерело: сформовано автором на основі [1, с. 130]

вих інвестиційних фондів скоротилася на 22,2%, інтервальних – на 37,1%. За аналізований період спостерігалася тенденція зростання венчурних корпоративних інвестиційних фондів майже в чотири рази та зменшення кількості закритих недиверсифікованих фондів на 28,4%.

Зокрема, в умовах сьогодення вітчизняний венчурний капітал не інвестує в інноваційні проекти, оскільки:

- інвестиції в окремі галузі традиційної економіки мають надвисокий рівень доходності за відносно короткі терміни інвестування та за умов низького рівня ризику;

- організаційна форма венчурних фондів виконує «інструментальну» функцію, що дає змогу оптимізувати оподаткування законним способом.

Проведений аналіз стану розвитку венчурного фінансування інноваційного розвитку вітчизняної промисловості дав можливість запропонувати напрями його розвитку та вдосконалення на перспективу, а саме подальше формування законодавства та активної державної підтримки; залучення великих зарубіжних і вітчизняних компаній до розвитку інноваційних технологій забезпечення тісної взаємодії всіх ланок інноваційного ланцюжка; розвиток системи експертизи та сервісних послуг; ефективне використання грантових коштів тощо.

При цьому необхідно розуміти, які економічні процеси стало впливають на виробничо-господарську діяльність сільськогосподарського підприємства. Нині в економічній теорії відсутній єдиний погляд на прогноз стратегічних позицій підприємства. У різних концептуальних побудовах він розглядається з різних боків: як свого роду план, маневр, засіб обійти конкурента, як шаблон поведінки і погляд на навколишнє середовище. Здатність аграрного підприємства вдало конкурувати на ринку визначатиметься двома основними чинниками. Перший полягає у спроможності підприємства виявити й ураховувати дію конкурентних сил і їх динаміку, другий передбачає його можли-

вості мобілізувати та управляти ресурсами, які є необхідні для реалізації вибраної конкурентної стратегії розвитку.

Венчурне інвестування є орієнтиром інноваційного розвитку підприємств АПК, оскільки дає поштовх реалізації поставлених цілей як у короткостроковій, так і у довгостроковій перспективі. Зокрема, стратегія інноваційного розвитку підприємств АПК України є орієнтиром на довгостроковий період, вона визначає напрям подальшого розвитку і зумовлює відповідні заходи та програми, основними ключовими аспектами яких є послідовність реалізації етапів стратегії інноваційного розвитку підприємств АПК, визначення мети, цілей та формування заходів для їх досягнення.

Загалом можна виділити такі завдання інноваційної стратегії розвитку підприємств АПК, спрямовані на підвищення ефективності їхньої діяльності:

- випуск продукції згідно з кон'юнктурою світового ринку та високим рівнем потенціалу;

- здійснення технологічних перетворень виробництва й адаптації інноваційно-інвестиційної діяльності до реальних умов з урахуванням базової конкурентної позиції підприємства на міжнародному ринку;

- досягнення певного виду витрат на виробництво продукції та пошук шляхів економії для забезпечення цінової конкурентоспроможності;

- підвищення якості продукції та забезпечення її відповідності міжнародним і вітчизняним стандартам;

- диверсифікація ризиків, пов'язаних зі здійсненням виробничої та зовнішньоекономічної діяльності;

- досягнення рівня управління на підприємстві, здатного виконувати поточні і стратегічні завдання, пов'язані зі здійсненням зовнішньоекономічної діяльності;

- налагодження ефективного міжнародного співробітництва через професійні спілки, союзи,

торговельні об'єднання, участь у виставках, спрямованого на вивчення вимог і потреб іноземних партнерів, розширення ринків збуту продукції.

Зазначені вище заходи слід здійснювати відповідно до стратегії державної політики у сфері венчурного бізнесу, що має входити до єдиної концепції розвитку інноваційної та інвестиційної діяльності в Україні. Зокрема, для вирішення проблем венчурного підприємництва необхідна активна державна політика, що спрямована на створення сприятливих умов та відповідної інфраструктури для реалізації інновацій. Розглянемо схему методів та заходів державного регулювання венчурного інвестування в інноваційній сфері підприємств АПК (рис. 2).

Проведений аналіз рис. 2 показав, що необхідно вибрати методи державного регулювання венчурного інвестування: економічні, адміністративно-правові та організаційні. Розглядаючи економічні методи, ключовими аспектами є надання пільгових державних кредитів, здійснення державних замовлень, надання субсидій та дотацій, надання податкових пільг. До адміністративно-правових варто віднести формування умов залучення венчурних інвестицій, забезпечення захисту інвесторів, законодавче регулювання прав інвесторів, експертизу інвестиційних проектів.

Організаційні методи включають стимулювання інноваційної діяльності, встановлення норм амортизаційних відрахувань, організацію сприятливого інвестиційно-інноваційного клімату.

Стосовно заходів державного регулювання венчурного інвестування важливими є податкове, митне, кредитне регулювання, а також амортизаційна політика. Податкове регулювання включає зниження ставки податку на прибуток, установлення ліміту, визначення ставки, зниження ставок та введення процедури податкових канікул.

Митне регулювання полягає у зниженні мита на високотехнологічне обладнання, забезпеченні захисту інвестицій, зниженні ввізного ПДВ на високотехнологічне обладнання.

Кредитне регулювання має здійснюватися в межах регулювання частки компенсації відсотків по кредитах на придбання новітньої техніки, зниження розміру винагороди по факторингових та акредитивних операціях. Важливим складником є й амортизаційна політика, яка включає збільшення кількості способів обчислення амортизації, скорочення терміну нормативного використання обладнання, збільшення кількості регламентованих видів лізингу. За умови дотримання основних методів та заходів державного регулювання венчурного інвестування результатом стануть запровадження венчурного інвестування на розвиток підприємств АПК, а це інноваційні зміни в галузі економіки АПК та інфраструктури, інституційні зміни в суспільстві та економіці АПК, новий рівень

технологічного розвитку підприємств АПК, а також отримання соціального, економічного та екологічного ефекту.

Наступним важливим кроком буде пропозиція механізму формування ринку венчурного інвестування в Україні (рис. 3).

Як видно із запропонованого механізму на рис. 3, першочергово потрібно стимулювати попит у сфері оподаткування, спрощення процесів та ліквідації підприємств, удосконалення системи захисту інтелектуальної власності, трансформації науково-технічної політики. Другим етапом є стимулювання пропозиції, яке полягає у забезпеченні ефективного захисту прав міноритарних акціонерів, створенні державного венчурного фонду, ліквідації можливостей податкової оптимізації через венчурні фонди. Наступний етап полягає у створенні нової та модернізації наявної ринкової інфраструктури: створенні Української асоціації венчурного капіталу, розвитку фондового ринку, створенні системи державних інститутів розвитку ринку венчурного капіталу, розвитку інноваційної інфраструктури, сприянні створенню спеціалізованих підтримуючих організацій. Необхідно також звернути увагу на державну політику сприяння, становлення і розвитку венчурного бізнесу, враховуючи довгострокову та економічну зацікавленість у підвищенні ефективності господарювання та стабільності законодавства. Варто сказати, що венчурне інвестування є важливим елементом розвитку в інноваційному напрямі підприємств АПК України і цю сферу інвестування потрібно розвивати, оскільки вона є перспективною.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, венчурне інвестування є потужним інструментом інноваційного розвитку підприємств АПК України і вирізняється серед інших інвестиційних інститутів найбільш широкими інвестиційними можливостями. Проте венчурні інститути в умовах українського ринку функціонують на інших засадах, аніж це прийнято у світовій практиці, тому в умовах нинішньої економічної кризи державі необхідно визначити пріоритетні інноваційні проекти, забезпечити прозоре і справедливе втілення у життя чинних законів.

Агропромисловий комплекс, як жоден інший сектор економіки, тісно пов'язаний із природними ресурсами і навколишнім природним середовищем, тому, на нашу думку, інноваційний розвиток аграрного виробництва повинен орієнтувати товаровиробника на природно-ресурсну економію та мінімізацію антропогенних навантажень на довкілля. Зокрема, до державної підтримки венчурного фінансування інноваційних проектів в Україні може бути віднесено:

– законодавче та нормативно-правове регулювання науково-технічної, інноваційної та венчурної діяльності;

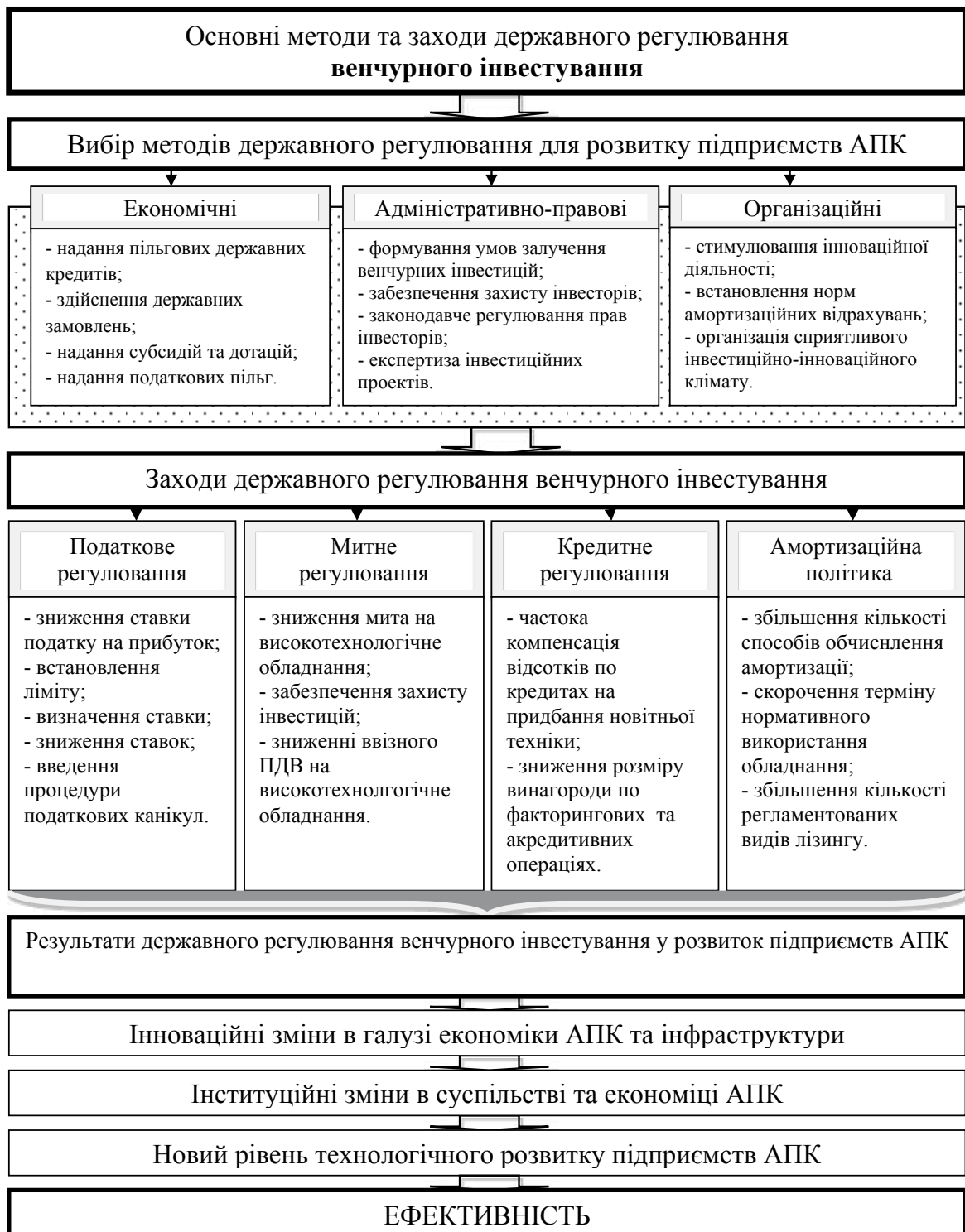

Рис. 2. Схема методів та заходів державного регулювання венчурного інвестування для розвитку в інноваційній сфері підприємств АПК

Джерело: розроблено автором

- вирішення правових проблем інтелектуальної власності, системи пільг і мотивації праці;
- створення і підтримка економічних умов і стимулів розвитку венчурного підприємництва за системою держзамовлення, вдосконалення планування науково-технічного розвитку, ефективних фінансово-кредитних важелів;

- організаційно-управлінські умови венчурної індустрії в управлінні державною власністю;
- умови для залучення приватного венчурного капіталу в розвиток інноваційного підприємництва;
- формування та розвиток інституціональної та галузевої венчурної інфраструктури на засадах публічно-приватного партнерства.

Рис. 3. Механізм формування ринку венчурного інвестування в Україні

Джерело: розроблено автором

Водночас розвитку венчурних інститутів в Україні сприятимуть розбудова фінансового ринку і підвищення рівня корпоративної культури. Це дасть змогу зняти обмеження на участь у венчурних фондах переважно юридичних осіб, відкриє можливості для залучення до участі у венчурних фондах страхових компаній і пенсійних фондів, сприятиме інвестуванню коштів венчурних фондів в акції на організованих ринках, що зменшить ризики венчурного інвестування. Отже, саме активізація інноваційних процесів як на рівні підприємства, так і на рівні держави передбачає створення збалансованої системи фінансування.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Кочешкова І.М., Трушкіна Н.В. Тенденції розвитку венчурного інвестування в Україні. Економічний вісник Донбасу. 2016. № 2(44). С. 129–135.
2. Квасова О.П. Розвиток венчурного банківського інвестування в Україні. Наукові праці НДФІ. 2014. № 1(66). С. 106–115.
3. Кутрань К.В. Фактори впливу на розвиток венчурного інвестування в Україні. Ефективна економіка. 2009. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>.
4. Мошенський С.З., Перегуда В.В. Проблеми на шляху розвитку венчурного інвестування в Україні. Вісник ЖДТУ. 2007. № 2(40). С. 252–264.
5. Удовиченко В.П. Зарубіжний досвід венчурного інвестування інвестиційно-інноваційної

моделі розвитку аграрної економіки. Український журнал прикладної економіки. 2016. Т. 1. № 2. С. 115–123.

6. Поліщук О.Т., Поліщук О.А. Моделювання системи розвитку венчурної індустрії на основі світового досвіду. Вісник ЖДТУ. 2017. № 4 (82). С. 103–110.

7. Руденко В.В. Венчурне інвестування як фактор активізації інноваційної діяльності. Вісник соціально-економічних досліджень. 2013. № 4(51). С. 131–138.

8. Товмасян В.Р. Проблеми розвитку венчурного інвестування в Україні. Економіка та держава. 2015. № 2. С. 152–156.

9. Клименко В.В. Венчурне фінансування інноваційного розвитку: світовий досвід і Україна. URL: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/viewFile/2875/2864>.

REFERENCES:

1. Kocheshkova I.M., Trushkina N.V. (2016) Tendentsii rozvytku venchurnoho investuvannia v Ukraini [Trends in the development of venture capital investment in Ukraine]. Ekonomichnyi visnyk Donbasu. № 2(44). pp. 129-135. (in Ukrainian)
2. Kvasova O.P. (2014) Rozvytok venchurnoho bankivskoho investuvannia v Ukraini [Development of venture bank investment investing in Ukraine]. Naukovi pratsi NDFI. № 1 (66). Pp. 106-115. (in Ukrainian)
3. Kutran K.V. (2009) Faktory vplyvu na rozvytok venchurnoho investuvannia v Ukraini [Factors Influencing

the Development of Venture Capital Investment in Ukraine]. *Efektivna ekonomika*. № 2. Elektronnyi resurs. Rezhym dostupu: <http://www.economy.nayka.com.ua>. (in Ukrainian)

4. Moshenskyi S.Z., Perehuda V.V. (2007) Problemy na shliakhu rozvytku venchurnoho investuvannia v Ukraini [Problems in the development of venture capital investment in Ukraine]. *Visnyk ZhDTU*. № 2 (40). pp. 252-264. (in Ukrainian)

5. Udovychenko V.P. (2016) Zarubizhnyi dosvid venchurnoho investuvannia investytsiino-innovatsiinoi modeli rozvytku ahrarnoi ekonomiky [Foreign experience of venture investment of investment and innovation model of agrarian economy development] *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky*. Vol 1. № 2. Pp. 115-123. (in Ukrainian)

6. Polishchuk O.T., Polishchuk O.A. (2017) Modeliuvannia systemy rozvytku venchurnoi industrii na osnovi

svitovoho dosvidu [Modeling the development of the venture industry on the basis of world experience]. *Visnyk ZhDTU*. № 4 (82). pp. 103-110. (in Ukrainian)

7. Rudenko V.V. (2013) Venchurne investuvannia yak faktor aktyvizatsii innovatsiinoi diialnosti [Venture investment as a factor in activating innovation activity]. *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen*. № 4 (51). pp. 131-138. (in Ukrainian)

8. Tovmasian V.R. (2015) Problemy rozvytku venchurnoho investuvannia v Ukraini [Problems of Venture Investment Development in Ukraine]. *Ekonomika ta derzhava*. № 2. pp. 152-156. (in Ukrainian)

9. Klymenko V.V. (2010) Venchurne finansuvannia innovatsiinoho rozvytku: svitovy dosvid i Ukraina [Venture financing of innovation development: world experience and Ukraine]. *Elektronnyi resurs*. Rezhym: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/viewFile/2875/28> pp 37-45. (in Ukrainian)

Palamarenko Y.V.

Candidate of Economic Sciences,
Senior Instructor at Department of Economics
Vinnytsia National Agrarian University

VENTURE INVESTMENT AS A PRINCIPLE OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF ENTERPRISES OF AIC OF UKRAINE

The problems of venture capital investments in Ukraine at macro and micro levels are singled out, their analysis is conducted. The author has developed a scheme of methods and measures of state regulation of venture capital investment in the innovative sphere of agribusiness enterprises. The mechanism of formation of the market for venture investments in Ukraine is proposed, which consists of interconnected stages, implementation of which will lead to the desired efficiency. Currently, world experience in developing an innovative economic model indicates that venture capital is an integral part of venture capital and its element is venture capital investment. In turn, the latter contributes to accelerating the innovation process and, in terms of effective use, can bring the country's economy to a better level of development, ensuring the competitiveness of domestic developments in international markets. In today's conditions of intensification of globalization and integration processes, venture capital investment is one of the key areas of the country's innovation and investment policy. Venture capital under certain conditions can become an effective source of financial support for scientific developments and turning them into a competitive product, which is a prerequisite for the development of agribusiness enterprises. Venture capital is one of the main sources of investment for the innovation activity of Ukrainian agribusiness enterprises. It was investigated that the main components of it are not the state but the free financial resources of enterprises, pension funds, insurance companies, and other commercial structures, etc. The article defines the essence and features of venture investment as a reference point for the innovative development of enterprises of the agroindustrial complex of Ukraine. The foreign experience in the sphere of realization of venture investments is analysed. The scenarios of the development of venture capital investments in the world are considered, as well as proposals for its activation in Ukraine are developed. It is investigated that it is the intensification of innovation processes both at the enterprise level and at the state level that provides for the creation of a balanced financing system. It is revealed that the main problem of realization of investment and innovation development in Ukraine is the gap between two important stages of innovation, namely, scientific researches and mass production of products, which is an indicator of their efficiency. It is worth saying that venture capital investment is an important element of the development of the innovative direction of the Ukrainian AIC enterprises, and this sphere of investment needs to be developed since it is promising.

At the same time, the development of venture capital institutes in Ukraine will contribute to the development of the financial market and corporate culture. This will eliminate the restrictions on participation in venture funds mainly of legal entities, will open opportunities for participation in venture funds of insurance companies and pension funds, and will promote investment of funds of venture funds in promotions in organized markets, which will reduce the risks of venture capital investment.